

Forslag om krav til banker om at bidrage til opfyldelse af Paris-aftalens mål

Forslag fra delegeret Roger Lundberg, Socialpædagog

I bestyrelsens retningslinjer for ansvarlig investering foreslår Delegeret socialpædagog Roger Lundberg, at generalforsamlingen anbefaler bestyrelsen, at der indarbejdes et nyt tema om investering i banker, med det formål at sikre at bankerne udarbejder en forretningsstrategi, der er i overensstemmelse med Paris-aftalens mål om maksimalt 1,5 graders global opvarmning.

Baggrund

Pensionskassen skal stille krav til bankerne om:

- *At stoppe nye forretninger knyttet til etablering af nye fossile projekter, herunder etablering af nye olie/gas brønde, kulminer og ny kulkraft*
- *Hurtigst muligt, under hensyntagen til kontraktlige forpligtelser, at udfase al eksisterende finansiering af virksomheder som planlægger udvidelse med nye fossile projekter eller kulkraft*
- *At formulere en plan for udfasning af eksisterende forretninger knyttet til kulminer og kulkraft med udfasning senest i 2030 indenfor EU/OECD lande og senest i 2040 på verdensplan. En tilsvarende plan skal formuleres for olie- og gasudvindingsselskaber med udfasning senest i 2040 indenfor EU/OECD og senest 2050 på verdensplan.*
- *At formulere en tilsvarende plan for bankes kapitalforvaltning*

PKA kan fremføre forventningerne alene eller i samarbejde med Net Zero Asset Owner Alliance (NZAOA), Institutional Investor Group on Climate Change (IIGCC) eller Hermes EOS og bør, under hensyntagen til de samlede ressourcer til aktivt ejerskab, øge det aktive ejerskab overfor bankerne i porteføljen. Det kan eventuelt ske med fokus på de 20 banker med største fossile engagementer. Forslagsstillere ønsker en individuel stillingtagen til klimaforslag, der sættes til afstemning på bankernes generalforsamlinger samt påvirkning af stemmerådgivere, og at PKA så vidt muligt ytrer holdninger i offentligheden eller fremsætter aktionærforslag på bankernes generalforsamlinger.

PKA skal årligt udarbejde en redegørelse for det aktive ejerskab over for banker. Såfremt vores forventninger ikke efterleves, bør vi overveje muligheden for at afhænde aktiver i disse banker eller begrunde det fortsatte ejerskab.

Bestyrelsens bemærkninger til forslaget

Bestyrelsen er enig i intentionen i forslaget om at tilskynde banksektoren til at sætte mål for deres aktiviteter CO2 udledning og understøtte den globale transition mod energiformer med lavere CO2 udledning.

Det indstilles dog til generalforsamlingen, at forslaget forkastes, da PKA allerede i dag udøver aktivt ejerskab over for banker i porteføljen med det formål, at bankerne formulerer en klimastrategi og nedbringer CO2 udledning forbundet med aktiviteter i deres udlåns- og investeringsvirksomhed. Vores samarbejdspartner EOS at Federated Hermes vil fra 2022 rapportere på deres dialog med banksektoren på baggrund af en række fælles forventninger til sektoren om at nedbringe emissioner forbundet med deres udlåns- og investeringsvirksomhed. Bestyrelsen orienteres om status på dialogerne i Status for ansvarlige investeringer. Det har været - og er fortsat - PKA's faste praksis at placere ikke-omstillingsparate banker på negativlisten.

Banksektoren har derudover selv igangsat flere net zero initiativer på brancheniveau, som PKA støtter og bidrager til.

PKA's involvering i banksektoren

I februar 2022 har PKA investeret 3,17 mia. kr. børsnoterede aktier i banksektoren, hvor vi har mulighed for at udøve aktivt ejerskab. PKA påvirker allerede i dag de selskaber, vi investerer i, til at forfølge Paris-aftalens mål, og forholder os i det aktive ejerskab til den rolle bankerne spiller som finansieringskilde.

PKA har et mål om at være net zero i 2050 og har sat et delmål om at reducere porteføljens udledning med 29% i 2025. Vi arbejder aktivt med for at nedbringe porteføljens CO2 udledning på tværs af alle sektorer og verdensdele. Det gælder også banksektoren.

Udover bankvirksomhed, er PKA investeret i en række andre sektorer med berøring til energisektoren. Vi behandler disse sektorer på lige fod med andre investeringer. Det er PKA's normale stringente metode at analysere hele universet på tværs af aktivklasser og industrisegmenter. Et evt. fravalg af virksomheder på tværs af alle sektorer kunne medføre et for stort fravalg. Vi mener derudover, at det vil være en skævvridning at stille skærpede krav til netop banksektoren i vores retningslinjer for ansvarlige investeringer. Særskilte krav kan begrænse bankernes muligheder for at tage hensyn til, at der i udviklingslandene fortsat er et behov for fossil energi til at udvikle disse landes økonomier og befolkningernes levestandard.

Aktivt ejerskab

Vi udøver aktivt ejerskab gennem EOS at Federated Hermes. I 2021 har de været i dialog med 52 banker i vores portefølje, heraf 38 om klimaforandringer. PKA er via Hermes allerede i dialog med samtlige banker i porteføljen, som delegeretforslaget omhandler (se bilag 1).

PKA har stemt for 89,6 % af aktionærforslag på klimaområdet. Vi stemmer imod bestyrelsesformænd, medlemmer eller forslag på selskabernes generalforsamlinger, hvis et selskabs tiltag til at imødegå klimarisici og muligheder ikke vurderes tilstrækkelige. Og viser selskaberne ikke tilstrækkelige fremskridt, placeres de på vores negativliste.

IIGCC initiative: *Aligning the Banking Sector with the Goals of the Paris Agreement*

IIGCC har i april 2021 formuleret en række forventninger specifikt til banksektoren om at udarbejde klimastrategier i overensstemmelse med Paris-aftalens målsætninger i initiativet *Aligning the Banking Sector with the Goals of the Paris Agreement*. PKA er repræsenteret i IIGCC's bestyrelse og i relevante styre- og arbejdsgrupper.

EOS at Federated Hermes er på vegne af sine kunder underskriver af IIGCC initiativet, og stiller dermed på vegne af PKA krav til bankerne i vores portefølje om bl.a. at:

- Forpligte sig til en net zero målsætning i 2050 for scope 1, 2 og 3 udledninger, formulere en konkret plan og sætte delmål. Der skal tages hensyn til de økonomiske og sociale konsekvenser for samfund, der er afhængig af højere CO2 udledning for at udvikle sig, uden at det overskygger risici fra klimaforandringer
- Fokuserer deres indsats på sektorer, der ifølge TCFD¹ har det største transitionspotentiale. Aktiviteter, der ikke har et omstillingspotentiale som fx kul skal indskrænkes og der skal opstilles kriterier for at trække finansiering fra aktiviteter, der ikke lever op til forventningerne

På baggrund af initiativet, har EOS at Federated Hermes igangsat dialog med 27 banker, der repræsenterer de største finansieringskilder af fossil energi (se bilag 1). I samarbejde med *Transition Pathway Initiative*² er der udviklet retningslinjer til at vurdere bankernes fremskridt i forhold til forventningerne samt understøtte den fremtidige dialog. Hermes vil årligt rapportere på deres dialog med banker, og vi vurderer, at det vil give et godt indblik i det målrettede arbejde for at påvirke banksektoren til grøn omstilling i udlån og investeringer.

1 Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) har udviklet internationalt anerkendte anbefalinger og metoder til, hvordan virksomheder skal forholde sig til klimaforandringers potentielle påvirkning af forretningen

2 Transition Pathway Initiative står bag et globalt udbredt værktøj til at vurdere virksomheders parathed til omstilling til en lavkarbon økonomi

Banksektorens egne net zero initiativer

Forud for klimatopmødet i Glasgow i 2021 etablerede finanssektoren *Glasgow Financial Alliance for Net Zero (GFANZ)*. Formålet er at sætte yderligere gang i omstillingen til en klimaneutral økonomi via grønne investeringer, udlån og rådgivning. Adm. direktør Jon Johnsen repræsenterer IIGCC i GFANZ' ledelse.

GFANZ arbejder for net zero udledning i 2050 og har bl.a. fokus på udfasning af finansiering af kul og den særlige udfordring med net zero investeringer i udviklingslande. GFANZ understøtter sektorinitiativerne *Net Zero Banking Alliance* og *Net Zero Asset Manager Initiative*. Disse to initiativer forpligter banker til at nedbringe deres emissioner til nul i 2050. 60 selskaber i PKA's portefølje er underskrivere af *Net Zero Banking Alliance*, hvilket svarer til ca. 40 % af PKA's investerede midler i banksektoren (se bilag 1).

Bestyrelsens indstilling

Bestyrelsen indstiller til generalforsamlingen at forkaste forslaget, da PKA allerede i dag udøver aktivt ejerskab over for banker i porteføljen med det formål, at bankerne formulerer en klimastrategi og nedbringer CO2 udledning forbundet med deres udlåns- og investeringsvirksomhed. Hermes vil årligt rapportere på deres dialog med banker på baggrund af forventninger formuleret i IIGCC. Det vil give et godt indblik i det målrettede arbejde for at påvirke banksektoren til grøn omstilling i udlån og investeringer. Vi vil orientere bestyrelsen herom i Status for ansvarlige investeringer. Det har været - og er fortsat - PKA's praksis at placere ikke-omstillingsparate banker på negativlisten.

Udover bankvirksomhed, er PKA investeret i en række andre sektorer med berøring til energisektoren. Vi behandler disse sektorer på lige fod med andre investeringer. Det er PKA's normale stringente metode at analysere hele universet på tværs af aktivklasser og industrisegmenter. Et evt. fravalg af virksomheder på tværs af alle sektorer ud fra kriterierne i forslaget, vil skære for stor en del af investeringsuniverset. Vi mener derudover, at det vil være en skævvridning at stille skærpede krav til netop banksektoren i vores retningslinjer for ansvarlige investeringer. Særskilte krav kan begrænse bankernes muligheder for at tage hensyn til, at der i udviklingslandene fortsat er et behov for fossil energi til at udvikle disse landes økonomier og befolkningernes levestandard.

Vi støtter også bankernes egne initiativer til klimatransition *Net Zero Banking Alliance* og *Net Zero Asset Managers*.

Bilag 1: Aktivt ejerskab over for banker i PKA's portefølje og tilslutning til net zero initiativer

Delegeret forslaget indeholder en liste over de 20 internationale banker med de største aftaler med den fossile industri. Listen er baseret på information fra *Fossil Banks* kampagnen og NGO'en *Reclaim Finance*. Forslagsstiller foreslår, at PKA's aktive ejerskab indledningsvist kan fokusere på disse banker – i kolonnen "Forslagets liste over banker til dialog". Som det fremgår af nedenstående overblik, er PKA allerede i dialog med samtlige banker via vores samarbejde med EOS at Federated Hermes.

Overblikket viser derudover, hvilke andre banker i aktieporteføljen, vi er i dialog med og/eller er underskrivere af et net zero initiativ.

Selskab	Forslagets liste over banker til dialog ³	Dialoger		Banksektorens egne initiativer	
		EOS dialog om klima 2021	EOS dialog om IIGCC retningslinjer	Net Zero Banking Alliance	Net Zero Asset Manager
AGRICULTURAL BANK OF CHINA			X		
AUST AND NZ BANKING GROUP		X		X	
BANCO BRADESCO S.A.				X	
BANCO BRADESCO SA-PREF				X	
BANCO SANTANDER BRASIL-UNIT				X	
BANCO SANTANDER (BRASIL-PREF				X	
BANCO SANTANDER CHILE				X	
BANCO SANTANDER SA		X		X	
BANK OF AMERICA CORP	X	X	X	X	
BANK OF CHINA			X		
BANK OF MONTREAL	X	X	X		
BARCLAYS PLC	X	X	X	X	
BASELLANDS KANTONALBANK-CERT				X	
BNP PARIBAS	X		X	X	X
CAIXABANK SA				X	
CAN IMPERIAL BK OF COMMERCE		X		X	
CHINA CONSTRUCTION BANK		X	X		
CITIGROUP INC	X	X	X	X	
COMMERCIAL INTERNATIONAL BAN				X	
COMMERZBANK AG				X	
COMMONWEALTH BANK OF AUSTRAL		X		X	
CREDIT AGRICOLE SA				X	
CREDIT SUISSE	X		X		
DANSKE BANK A/S	X	X		X	X
DBS GROUP HOLDINGS LTD		X		X	
DEUTSCHE BANK	X		X		
ERSTE GROUP BANK AG				X	
FIRST ABU DHABI BANK PJSC				X	

3 Der stilles forslag om, at PKA skal indlede med de 20 internationale banker, der er de største bidragsydere til fossilindustrien + 5 danske banker. Af disse findes tre ikke i aktieporteføljen. Det drejer sig om: Scotiabank Canada, Jyske Bank, Ringkjøbing Landbobank, Sydbank

GOLDMAN SACHS	X		X		
HSBC HOLDINGS PLC	X	X		X	
INDUSTRIAL AND COMMERCIAL BANK OF CHINA (ICBC)	X	X	X		
ING GROEP NV			X	X	
INTESA SANPAOLO		X		X	
JPMORGAN CHASE & CO	X	X	X	X	
KB FINANCIAL GROUP INC		X		X	
LLOYDS BANKING GROUP PLC				X	
MITSUBISHI UFJ FINANCIAL GRO (MUFG)	X	X	X	X	X
MIZUHO FINANCIAL GROUP INC	X	X	X	X	
MORGAN STANLEY	X		X		
NATIONAL AUSTRALIA BANK LTD		X		X	
NATIONAL BANK OF CANADA				X	
NATWEST GROUP PLC		X		X	
NORDEA BANK ABP	X	X		X	X
ROYAL BANK OF CANADA (RBC)	X	X	X	X	
SHINHAN FINANCIAL GROUP LTD				X	X
SOCIETE GENERALE SA		X	X	X	
SPAREBANK 1 OESTLANDET				X	
STANDARD CHARTERED PLC		X		X	
SUMITOMO MITSUI FINANCIAL GR	X	X		X	X
SUMITOMO MITSUI TRUST HOLDIN		X		X	
SVENSKA HANDELSBANKEN-A SHS		X		X	
SWEDBANK AB - A SHARES		X		X	
TORONTO DOMINION (TD) BANK	X	X	X		
UNICREDIT SPA		X		X	
VIRGIN MONEY UK PLC (Obligation)				X	
WELLS FARGO & CO	X	X	X	X	

Oprindeligt forslag fra delegeret

Forslag til PKAs Generalforsamling 26/4 2022.

Baggrund:

Danske Pensionselskaber herunder PKA indretter i stigende grad sin investeringsstrategi i overensstemmelse med målsætningerne i Paris-aftalen. Ét vigtigt element i denne strategi er en reduktion af investeringer i kul, olie og gasselskaber med forretningsmodeller og lobbyaktiviteter der er uforenelige med Paris-aftalen.

PKA investerer dog fortsat indirekte i fossile selskaber via pensionselskabets investeringer i danske og internationale banker, som indtil videre fortsætter med at levere finansielle ydelser til fossile selskaber, hvis forretningsmodeller er uforenelige med Paris-aftalen. Verdens 60 største banker har kanaliseret 3800 milliarder dollars ind i den fossile industri siden Paris-aftalen blev indgået i 2015 (1). Kun et mindre antal banker har formuleret investeringsstrategier som helt eller delvist understøtter Paris-aftalen (2). Det er uholdbart for løsningen af klimakrisen, og uden en omstilling af bankernes forretningsstrategier, risikerer bankerne at lide store økonomiske tab i takt med at den grønne omstilling accelererer og værdien af fossile aktiver falder.

PKA er allerede medlem af klima-investornetværket Climate Action 100+, og deltager dermed i et målrettet arbejde for at påvirke verdens 160 mest CO₂-udledende virksomheder. Finansielle Institutioner er imidlertid ikke blandt initiativets målgruppe, og der findes ikke noget internationalt investor-initiativ som stiller klimakrav til banker og som arbejder med aktivt ejerskab overfor finansielle institutioner. Denne mangel skal der findes løsninger på.

Forslag:

Generalforsamlingen anbefaler at PKA inden udgangen af 2022 indarbejder et nyt tema om investeringer i banker som et særskilt fokus i PKAs retningslinjer for ansvarlige investeringer (3). Dette bidrag til retningslinjerne bør inkludere en række forventninger til bankerne, med det formål at sikre at bankerne udarbejder en forretningsstrategi der er i overensstemmelse med Paris-aftalens mål om maksimalt 1,5 graders global opvarmning. Retningslinjerne kan eksempelvis baseres på anbefalingerne fra IEAs "Net Zero by 2050 scenarie", og dermed eksempelvis omfatte nogle af nedenstående elementer:

1) Banken bør omgående stoppe nye forretninger (herunder aktie- og obligationsinvesteringer, långivning, og andre finansielle ydelser) knyttet til etablering af nye fossile projekter, herunder etablering af nye olie/gas-brønde, kulminer og ny kulkraft.

2) Banken bør hurtigst muligt, under hensyntagen til kontraktlige forpligtelser, udfase al eksisterende finansiering (herunder aktie- og obligationsinvesteringer, långivning, underwriting og andre finansielle ydelser) overfor virksomheder som planlægger udvidelse med nye fossile projekter eller kulkraft (4).

3) Banken bør formulere en Paris-kompatibel plan for udfasning af eksisterende forretninger (herunder aktie- og obligationsinvesteringer, långivning, underwriting og andre finansielle ydelser) knyttet til kulminer og kulkraft, med udfasning senest i 2030 indenfor EU/OECD lande, og senest i 2040 på verdensplan. En tilsvarende plan skal formuleres for olie- og gasudvindingsselskaber med udfasning senest i 2040 indenfor EU/OECD lande, og senest i 2050 i andre lande.

4) Banken bør etablere en tilsvarende Paris-kompatibel politik for sine aktiviteter indenfor kapitalforvaltning (Asset Management), således dækkende investeringer i olie/gasselskaber, kulminer og kulkraft.

På baggrund af en sådan tilføjelse til PKAs ansvarlighedspolitik, så kan PKA, alene eller sammen med andre investorer, eventuelt medlemmer indenfor Net Zero Asset Owner Alliance, IIGCC eller Hermes EOS, hurtigst muligt fremføre ansvarlighedspolitikens forventninger overfor bankerne.

Under behørigt hensyn til de samlede ressourcer som PKA har til rådighed til udførelse af aktivt ejerskab, så bør PKA øge det aktive ejerskab overfor bankerne i porteføljen. PKA kan eksempelvis i første omgang vælge at fokusere på de banker i sin investeringsportefølje, som er blandt de 20 internationale banker der er de største bidragydere til fossilindustrien (se tabel 1). Det aktive ejerskab bør omfatte en individuel stillingtagen til klimaforslag der sættes til afstemning på bankernes generalforsamlinger, samt aktiv påvirkning af stemmerådgivere og stemmeforvaltere til at sikre en stemmeafgivelse der understøtter Paris-aftalen. Så vidt det er muligt, så kan PKA eksempelvis også ytre sine holdninger i offentligheden, samt alene eller sammen med andre investorer, stemme mod bankens forslag til valg af bestyrelsesposter, eller fremsætte aktionærforslag på bankernes generalforsamlinger.

PKA anbefales årligt (startende fra 2023) at udarbejde en redegørelse for det aktive ejerskab overfor banker. Såfremt bankerne ikke efterlever de forventninger der er specificeret i ansvarlighedspolitikken og udtrykt via det aktive ejerskab indenfor en kortere årrække, så bør PKA overveje muligheden for at afhænde sine aktiver i disse banker, eller i selvsamme redegørelse begrunde det fortsatte ejerskab af disse banker ud fra en "følg eller forklar" tankegang.

Referencer

1) Banking on Climate Chaos – Fossil Fuel Finance Report 2021

<https://www.ran.org/wp-content/uploads/2021/03/Banking-on-Climate-Chaos-2021.pdf>

2) Eksempler på nogle banker som allerede helt eller delvist har indfriet nogle af kravene: Credit Agricole, BNP Paribas, Société Générale, Crédit Mutuel, La Banque Postale fra Frankrig, UniCredit fra Italien og Desjardins fra Canada, men ingen amerikanske banker.

3) PKAs Ansvarlige Investeringer

<https://ansvarlige-investeringer.dk/>

4) Kravet henholder sig til at man ifølge IEAs World Energy Outlook 2021 "Net Zero by 2050 scenariet" bliver nødt til at etablere et fuldt stop for etablering af nye fossile projekter (olie/gas-brønde, kul-miner og kul-baseret elkraft) hvis man skal indfri Paris-aftalens mål om maksimalt 1,5 graders global opvarmning

<https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2021>

Roger Lundberg

Socialpædagog og Delegeret fra Syddanmark

Pensionskassen for Socialrådgivere, Socialpædagoger og Kontorpersonale

Tabel 1: PKAs investeringer i verdens "Top 20 fossil-investerende banker" & deres fossil policy, samt investeringer i de største 5 danske banker

Bank	Land	Investeringer i fossil energi fra 2016-2021 (Mia Dollars)*	Score on new coal projects**	Score on phase out of coal projects**	PKA Investeringer (Mio DKK)	
					Aktier	Obligationer
JP Morgan Chase	USA	316,74	8	0	240,0	0
Citi	USA	237,48	8	4	237,8	0
Wells Fargo	USA	223,35	8	0	86,1	0
Bank of America	USA	198,45	8	0	140,7	0

RBC	CANADA	160,13	3	0	98,8	0
MUFG	JAPAN	147,74	4	0	10,5	0
Barclays	UK	144,90	8	0	10,9	14,5
Mizuho	JAPAN	123,47	6	0	17,0	0
TD Bank	CANADA	121,06	1	0	91,2	0
BNP Paribas	FRANKRIG	120,82	10	10	41,3	0
Scotiabank	CANADA	113,85	?	?	0	0
Morgan Stanley	USA	110,78	8	0	162,8	0
HSBC	UK	110,74	8	0	25,8	0
Bank of China	CHINA	101,20	2	0	69,1	0
Goldman Sachs	USA	100,51	8	0	257,9	0
Bank of Montreal	CANADA	97,21	?	?	59,1	0
ICBC	CHINA	96,01	0	0	0	0
SMBC	JAPAN	86,26	?	?	0	0
Credit Suisse	SWISS	82,20	8	?	2,5	0
Deutsche Bank	GERMANY	74,62	8	0	7,7	0
SUM					1559,2	14,5
Nordea Bank	DENMARK				0,7	0
Danske Bank	DENMARK				9,3	0
Ringkjøbing Land- bobank	DENMARK				0	0
Jyske Bank	DENMARK				0	0
Sydbank	DENMARK				0	0
SUM					10,0	0

* Fossil Banks hjemmeside & database: _

** Reclaim Finance Coal Policy Tool: <https://coalpolicytool.org/>

Score on new coal projects:

0 (lowest ranking): No Policy on new coal projects

10 (highest ranking): Full exclusion of new coal projects